

УДК 339

DOI: 10.31673/2415-8089.2021.012225

Зеліско І. М., д.е.н., професор
Джунь А. С., магістр
Державний університет телекомунікацій

ПРІОРИТЕТНІ ТРЕНДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ В ЕПОХУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

У статті представлено сучасні пріоритетні тренди інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств. Виявлено особливості формування цифрової економіки та її вплива на діяльність телекомунікаційних підприємств. Обґрунтовано основні чинники, що впливають на інноваційний розвиток телекомунікаційних підприємств в епоху діджиталізації економіки.

Ключові слова: телекомунікаційні підприємства, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, цифрова економіка, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційне суспільство.

Постановка проблеми. Галузь телекомунікацій має стратегічне значення для забезпечення сталого розвитку економіки України. Сьогодення українського телекомунікаційного ринку характеризується значною динамічністю, потребує постійного швидкого реагування та корегування методів управління, прийняття відповідних стратегічних рішень. Посилення зазначених тенденцій є причиною виникнення нових ризиків та загроз у діяльності вітчизняних телекомунікаційних підприємств.

Формування конкурентоспроможної національної економіки в епоху інформаційних технологій ґрунтується на діджиталізації економіки. Тому важливого значення набуває питання формування пріоритетних векторів інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств у новій парадигмі цифрової трансформації національної економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням інноваційного розвитку підприємств присвячені наукові праці багатьох вітчизняних та іноземних вчених. Заслужують значної уваги фундаментальні дослідження М. Туган-Барановського щодо циклічності економічного розвитку та стану розвитку технічного прогресу, Й. Шумпетера, який розробив інноваційну теорію економічного розвитку, П. Друкера про інновації, як джерело економічного прогресу.

Основні засади становлення та розвитку діджитал-економіки представлені у наукових працях таких зарубіжних дослідників, як Б. Ларралде, Н. Негропonte А. Тоффлер, Х. Тоффлер, Р. Хаген, Т. Шольц. Значну увагу приділено проблематиці становлення та розвитку діджитал - економіки в Україні вітчизняними науковцями - О. Грибіненко, О. Гудзь, О. Данніков, Г. Коломієць, С. Коляденко, Н. Подольчак, О. Юрчак.

Проте, динамічні зміни діджитал-економіки зумовлюють постійні суспільні трансформації, що змінює аспекти інноваційної діяльності та засади інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств. Тому актуальними залишаються питання пріоритетних трендів інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств в контексті діджитал трансформації економіки .

Метою статті є виявлення принципів та пріоритетних трендів інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств за умов діджиталізації економіки..

Виклад основного матеріалу. Термін “діджитал-економіка” (digital economy) введений у науковий обіг ще в 1995 р. американським вченим Н. Негропonte [1]. Проте,

цей термін має значну кількість бачень та трактувань. Так, часто діджитал-економіка ототожнюється з економікою знань та інформаційною або мережевою економікою. Синонімами цифрової економіки є інтернет-економіка, нова економіка, веб-економіка. Вважається, що в основі діджиталізації є інформація, а саме оцифрування значних обсягів знань і даних, що зумовлює якісні зміни в поведінці суб'єктів господарювання [2, с. 140].

Цифрова економіка – це різновид ринку суб'єктів економічної системи на якому один, декілька або всі етапи господарських процесів здійснюються через комп'ютерні мережі; один із проявів економічної свободи, інноваційності та рівня розвитку економіки. Під діджиталізацією розуміють трансформацію, проникнення цифрових технологій щодо оптимізації та автоматизації бізнес-процесів, підвищення продуктивності та покращення комунікаційної взаємодії зі споживачами. Концептуалізація та управління бізнес-процесами стикаються з певними фундаментальними проблемами, а саме зв'язком між безліччю управлінням бізнес-процесами та їх внеском у корпоративну цінність [3].

Економісти нового світу почали виділяти в окрему категорію «цифрову економіку» в 90-х рр. XX століття, а на європейському просторі ця категорія отримала значущість у 2010 р. під час розгляду Європейською Комісією «Цифрового порядку денного для Європи» (Digital Single Market Strategy) в рамках стратегії «Європа 2020» [4]. Важливою складовою Цифрового порядку ЄС є створення Єдиного цифрового ринку (Digital Single Market).

К. Шваб зазначає, що зростання можливостей використання нових технологій уможливує залучення різних суб'єктів економічних відносин (розробників, користувачів, споживачів та клієнтів) й сприяє їх співпраці [5].

Варто зазначити, що функціонування телекомунікаційних підприємств в Україні відбувається під впливом таких негативних чинників: невідповідність існуючої нормативно-правової бази сучасним вимогам сьогодення, слабкий розвиток інституту державно-приватного партнерства, недостатня сприйнятливність підприємствами впровадження інновацій, нестача кваліфікованого персоналу, низький рівень інноваційного потенціалу підприємств, невідповідність існуючих інформаційно-телекомунікаційних технологій потребам ринку телекомунікацій, низький рівень попиту на інноваційну продукцію, повільне впровадження технологій третього та четвертого покоління (3G, 4G) мобільного радіозв'язку, наявна потреба у модернізації телекомунікаційних мереж фіксованого місцевого зв'язку [3].

З точки зору якісних властивостей, інноваційний розвиток представлено складним процесом створення та впровадження інновацій з метою якісних змін об'єкта управління й отримання економічного, науково-технічного, соціального, екологічного чи будь-якого іншого виду ефекту, який пов'язаний з необхідною умовою виживання і розвитку підприємств у довгостроковій перспективі [6]. Цілком логічним є розуміння інновацій як визначального чинника формування конкурентних переваг підприємства шляхом інноваційного розвитку, що уможливує зростання рівня його конкурентоспроможності.

Більшість вчених трактують інноваційний розвиток, як «спосіб економічного зростання, заснований на постійних і послідовних нововведеннях, направлених на суттєве покращення діяльності підприємств, з використання нових ресурсних факторів у створенні інноваційних товарів і формуванні конкурентних переваг, які ґрунтуються на впровадженні у виробництво нових технологій» [7].

На жаль, рівень інноваційної активності багатьох українських підприємств, в тому числі телекомунікаційних не достатній для потужної конкуренції на світовому ринку. Науково-технічні розробки досить повільно застосовуються підприємствами, у зв'язку із значними термінами та фінансовими витратами, пов'язаними з угодами, отриманням дозволів та ліцензій.

Одним із шляхів розв'язання існуючих суперечливостей є переформатування напрямів та принципів інноваційного розвитку підприємств. Принципи, на яких ґрунтується інноваційний розвиток телекомунікаційних підприємств поділяють на традиційні та специфічні. Традиційні принципи є необхідними для регулювання розвитку інноваційної

діяльності телекомунікаційних підприємств відповідно до державної інноваційної політики, наявної законодавчої бази, нормативного забезпечення видів діяльності на підприємстві, існуючого механізму регулювання діяльності. До традиційних принципів інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств можна віднести наступні принципи : адаптованості, правовий, забезпеченості ресурсами, технологічний, розвитку, ризикованості, оптимальності, прибутковості, орієнтації на цільовий ринок, орієнтації на інноваційний результат, комплексності, рівноваги та конфіденційності.

Специфічні принципи включають: інформаційне забезпечення, захист, стимулювання, гнучкість, розвиток, контроль, кваліфікованість, перспективність інноваційної діяльності, доцільність, достовірність та альтернативність. Дотримання специфічних принципів залежить від галузевої специфіки діяльності підприємств, особливостей його функціонування, організації і управління бізнес-процесами, взаємозв'язків між підсистемами підприємств, чинників ринкового середовища.

Пріоритетні тренди інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств включають: впровадження інновацій та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; системність процесів впровадження інновацій; безперервність інноваційного розвитку; спрощення процедури ухвалення інноваційних рішень; формування дієвої системи фінансування інновацій; адаптація різноманітних інновацій відповідно до функціонуючих бізнес-процесів на підприємствах; створення нових бізнес-комбінацій та трансформація бізнес-ланцюгів на основі оволодіння та реалізації новітніх знань; реалізація управлінських інновацій, формування випереджувальної стратегії задоволення попиту споживачів.

Висновки. Реалізація політики інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств передбачає наступні складові: нормативно-правове забезпечення інноваційних ідей; державна підтримка та стимулювання інноваційної діяльності (захист та підтримка вітчизняних компаній, фінансове забезпечення патентування промислових зразків, корисних моделей, винаходів за кордоном); надання пріоритетності інноваційним чинникам підвищення конкурентоспроможності для забезпечення позитивної фінансової результативності діяльності підприємств; інформаційна взаємодія та узгодженість розвитку інноваційної діяльності; активізація участі співробітників та креативність підходів щодо забезпечення умов інноваційної діяльності підприємства.

Діджиталізація економіки сприятиме формуванню сукупності конкурентних переваг телекомунікаційних підприємств, а саме підвищуючи їх рівень транспарентності та можливості вчасно приймати оптимальні управлінські рішення, що сприятиме оптимізації витрат, створенню комфортних умов для споживачів продукції та послуг, підвищенню конкурентоспроможності та фінансової результативності діяльності. Діджиталізація також сприятиме створенню конкурентних переваг підприємств щодо: спрощення роботи з масивами інформації, оптимізації витрат, формування позитивного іміджу підприємства, підвищення рівня інноваційності підприємства.

Список використаної літератури

1. Negroponte N. Being Digital. N. Y. : Knopf, 1995. 256 p.
2. Коломієць Г. М., Глушач Ю. С. Цифрова економіка: контроверсійність змісту і впливу на господарський розвиток. *Бізнес Інформ*. 2017. № 7. С. 137–143.
3. Подольчак Н. Ю., Білик О. І., Левицька Я. В. Сучасний стан цифровізації в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?op=1&z=7300>.
4. Повідомлення Європейської комісії для Європейського парламенту, Ради економічного і соціального комітету та Комітету регіонів. Європейська комісія, Брюссель, 19.05.2010. URL: eump.org/system/Цифровий%20порядок%20денний%20для%20Європи.pdf.
5. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution: what it means, how to respond. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-fourth-industrialrevolution-what-it-meansand-how-to-respond/>.

6. Карлюк Д. О. Удосконалення управління інноваційним розвитком підприємств льонпереробної галузі : автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. екон. Наук : 08.06.01. Київ, 2006. 24 с.
7. Баранчєєв В., Мартынов Л., Рузанкин А., Степанов А. Механизмы инновационного развития предприятия. *Изобретательство*. 2002. № 7. С. 9–17.

REFERENCES

1. Negroponte, N. (1995). *Being Digital*. N. Y.: Knopf.
2. Kolomyiec`, H. M., Hlushach, Yu. S. (2017). Tsyfrova ekonomika: kontroversiiniist zmistu i vplyvu na hospodarskyi rozvytok [The digital economy: controversy of content and impact on economic development]. *Business Inform*, (7), 137–143.
3. Podol'chak, N., Bilyk, O., Levyts'ka, Ya. (2019). Suchasnyy stan tsyfrovizatsiyi v Ukrayini [The current state of digitalization in Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, (10). Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
4. European Commission (2010). Communication from the European Commission to the European Parliament, the Council of the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions [Reporting to the European Commission for the European Parliament, for the sake of the Economic and Social Committee and the Committee of Regions.]. Retrieved from: eump.org/system/Tsyfrovyj%20poriadok%20dennyj%20dlia%20Yevropy.pdf.
5. Schwab, K. (2016). The Fourth Industrial Revolution: what it means, how to respond, Retrieved from: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-fourth-industrialrevolution-what-it-meansand-how-to-respond/> .
6. Karluk, D. (2006). Udoskonalennya upravlinnya innovatsiinym rozvytkom pidpryemstv lonopererobnoi galuzi [Improvement of innovative development management of linen processing enterprises] : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. nauk : 08.06.01. Kyiv.
7. Baranchev, V., Martynov, L., Ruzankin, A., Stepanov, A. (2002). Mehanizmy innovatsionnogo razvitiya predpriyatiya [Mechanisms for the enterprise innovative development]. *Izobretatelstvo*, (7), 9-17.

ЗЕЛИСКО ИННА МИХАЙЛОВНА, ДЖУНЬ АНТОН. ПРИОРИТЕТНЫЕ ТРЕНДЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В ЭПОХУ ДИДЖИТАЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ В статье представлены современные приоритетные тренды инновационного развития телекоммуникационных предприятий. Выявлены особенности формирования цифровой экономики и ее влияние на деятельность телекоммуникационных предприятий. Обоснованы основные факторы, влияющие на инновационное развитие телекоммуникационных предприятий в эпоху диджитализации экономики.

Ключевые слова: телекоммуникационные предприятия, инновационная деятельность, инновационное развитие, цифровая экономика, информационно-коммуникационные технологии, информационное общество.

ZELISKO INNA, JUNE ANTON. PRIORITY TRENDS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF TELECOMMUNICATION ENTERPRISES IN THE ERA OF DIGITALIZATION OF ECONOMY The article presents modern priority trends of innovative development of telecommunication enterprises. Peculiarities of formation of digital economy and its influence on activity of telecommunication enterprises are revealed. The main factors influencing the innovative development of telecommunication enterprises in the era of digitalization of the economy are substantiated.

Key words: telecommunication enterprises, innovative activity, innovative development, risk, digital economy, information and communication technologies, information society.